

“ธรรมเครื่องขัดเกลาจิตใจ”

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น

พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ (เย็น)

วันนี้เป็นวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ วันคืนล่วงไปๆ เธอทำอะไรอยู่ อันนี้เป็นพุทธพจน์ที่เตือนสติเหล่าพุทธบริษัท วันคืนล่วงไปๆ เธอทำอะไรอยู่ วันคืนล่วงไปมันผ่านไปไหลไปตลอดเวลา มันแสดงถึงหลักอนิจจัง หลักอนัตตา เป็นไปตามเหตุปัจจัยของเขา วันคืนล่วงไปมันก็เอาชีวิตมนุษย์ล่วงไปๆ แก่เข้าไปทุกวัน ภาษาอีสานคำว่าแก่ก็คือชราไป ชราเอาชีวิตของเราไปให้เหลือน้อยลงเรื่อยๆ อันนี้เป็นวันคืนล่วงไปๆ เขาบอกสังขธรรมคือความจริง แล้วเธอทำอะไรอยู่ นี่ท่านเตือนสติเหล่าพุทธบริษัทสาวกทั้งหลาย เมื่อชีวิตเธอล่วงไปๆ เหลือน้อยลงเรื่อยๆ ขณะที่ชีวิตอยู่นั้น เธอได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ตนประโยชน์ท่านเกิดขึ้นหรือไม่ หรือปล่อยให้วันคืนมันล่วงไป ปล่อยให้ชีวิตมันสั้นลงเรื่อยๆ โดยเปล่าประโยชน์ นี่ท่านแนะนำเตือนสติเหล่าพุทธบริษัททั้งหลาย เตือนสติสาวกเพื่อไม่ให้ประมาท ถ้าเราปล่อยชีวิตเราไปโดยไม่ได้อะไรพิจารณากายเวทนาจิตธรรม ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ ชีวิตนั้นที่เกิดขึ้นมาก็เหมือนไร้ค่า ไม่มีประโยชน์นั่นเอง นี่คือพุทธพจน์ที่พระพุทธเจ้าเตือนสติ ให้เราใส่ใจในตัวเราเอง ใส่ใจการประพฤติปฏิบัติ ยังมีอีกบทหนึ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ บุชานั้นมี ๒ อามิสบูชากับปฏิบัติบูชา ก่อนที่พระผู้มีพระภาคเจ้าจะเข้าสู่ปรินิพพาน เทวดาได้บูชาท่านด้วยดอกไม้ของหอมมากมาย ท่านจึงตรัสต่อพระอานนท์ว่า อานนท์การบูชาของเราตลาคตนั่น ไม่มีอะไรจะเกินกว่าตอนนี้แล้ว แต่อามิสบูชาเหล่านี้ยังสู้ปฏิบัติบูชาเราตลาคตมิได้ เพราะปฏิบัติบูชานั้นเป็นการสืบทอดพระศาสนาในใจเรานั้นเอง เป็นการยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นในใจเรานั้นเอง เป็นการยังประโยชน์ให้เกิดต่อโลก เป็นการยังอนุศาสนียะคำสอนของพระพุทธเจ้าให้เกิดขึ้นในใจของเรา จึงเป็นพุทธบุตร เป็นลูกตลาคตนั่นเอง คำว่าลูกก็คือผู้ที่สืบต่อสมบัติของพ่อนั่นเอง เหมือนทางโลกเมื่อพ่อแม่ตายแล้ว ทรัพย์สมบัติก็ต้องยกให้ลูก ฉะนั้นในนั้น การประพฤติปฏิบัตินั้นเป็นการสืบทอดพระธรรมนั่นเอง สืบต่อทั้งแง่ของพญานาคคือสมมติที่บัญญัติธรรมออกมา สืบต่อทั้งการประพฤติปฏิบัติให้เห็นพระสัทธรรมเห็นความจริงในกายใจเรา นี่คือพุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้า ที่ท่านได้เตือนเหล่าสาวกอย่าประมาท ในช่วงในพรรษา

พระภิกษุสามเณรแม่ชี ท่านให้อยู่จำพรรษา ๓ เดือนไตรมาส ไม่ให้ออกไปไหน แม้แต่เดินออกนอกวัดก็ต้องเข้าก่อนรุ่งอรุณ ถ้ารุ่งอรุณขึ้นยังไม่เข้าก็ขาดพรรษา พระองค์กำหนดไว้เป็นพุทธบัญญัติ แล้วก็ต้องให้ศึกษาทั้งพุทธวจนะ ทั้งคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วก็ให้ประพฤติปฏิบัติข้อวัตรทั้งหลายให้สมบูรณ์ นี่คือการศึกษานี้คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านได้บัญญัติเป็นทางเดินของพวกเราทั้งหลายนี้เอง ถ้าทางเดินไม่มีการจะไปถึงจุดหมายที่ไม่มี เหมือนเราจะก่อสร้างในวัดนี้ เราก็ต้องทำทางเข้ามาก่อน พัสดูลิ่งของก็เข้ามาได้ง่าย การก่อสร้างก็เป็นไปด้วยรวดเร็ว ที่นี้พระพุทธเจ้าก็ตรัสไว้อีกว่า ธรรมใดเป็นไปเพื่อละโลกโกรทหลง เป็นการไม่สะสมกิเลส ธรรมนั้นเป็นธรรมของเราตถาคต ธรรมใดเป็นไปเพื่อไม่มกมาก เป็นไปเพื่อสันโดษ ธรรมนั้นเป็นธรรมของเราตถาคต ธรรมใดเป็นไปเพื่อมกมาก เป็นไปเพื่อไม่สันโดษ เป็นไปเพื่อโลกโกรทหลง ธรรมนั้นไม่ใช่ธรรมของเราตถาคต เหตุนี้ที่นักบวชจะต้องมีความสันโดษ สันโดษคือการที่เราไม่คิดค้นหาเกินความจำเป็น ท่านจึงบัญญัตินิสสัย ๔ ไว้สำหรับสมณะ เวลาบวชอุปัชฌาย์ก็ให้อนุศาสน์ ๘ อย่าง มีนิสสัย ๔ กับอภิญญกิจ ๔ อย่างเป็น ๘ นิสสัย ๔ ข้อประพฤติปฏิบัติเป็นที่พึงที่อาศัย ส่วนอภิญญกิจนั้นเป็นสิ่งที่ห้ามทำ เมื่อบวชเสร็จแล้วอุปัชฌาย์ก็ให้อนุศาสน์ ๘ อย่าง ไม่ว่าจะบวชทางธรรมยุตหรือมหานิกาย พระวินัยได้กำหนดไว้หมด นิสสัย ๔ ก็คือปัจจัย ๔ นั่นเอง ให้บิณฑบาตเลี้ยงชีพ นี่เป็นนิสสัยของสมณะ ถ้าไม่จำเป็น ไม่ป่วยไปไม่ได้หรือไม่มีกิจจำเป็นจริง เราก็ต้องออกบิณฑบาต อันนี้ข้อที่ ๑ ข้อที่ ๒ อยู่โคนไม้ก็คือที่อยู่อาศัยนั่นเอง ก็ให้มันสันโดษให้พอดี ท่านจึงพูดถึงโคนไม้ ไม่ใช่อยู่ยุคฤทศน์หรือให้พอดีพอแก่สมณะนิสสัย แล้วท่านก็กำหนดอีกไว้ว่า เวลาเข้าพรรษาต้องมีที่มุงที่บัง จะไปอยู่ใต้โคนไม้ก็ไม่ได้ แต่ในนิสสัย ๔ ท่านบอกให้อยู่โคนไม้ก็คือที่อยู่อาศัยนั่นเอง ให้มีที่อยู่อาศัยให้พอเหมาะแก่สมณะ แล้วก็มุงแต่ผ้าบังสกุล ผ้าบังสกุลนั้นก็คือผ้าที่ไปซักมา ผ้าที่เศษผ้าเขาทิ้งเขาห่อศพบ้าง ซักมาล้างมาตัดมาเย็บ ท่านก็ให้ผ้านั้นเป็นผืนเล็กๆต่อกัน เขาจึงเรียกว่าเป็นฉันท เพราะถ้าผ้าเป็นผืนใหญ่ๆสวยงาม มันก็เป็นปัญหาต่อการถูกลักขโมย ท่านจึงทำผ้าปูผ้าปะผ้าผืนเล็กต่อกัน คนเห็นก็ไม่อยากได้ แต่เดี๋ยวนี้ผ้าปะแบบนั้นก็น้อย มาจากทางร้านก็เป็นผ้าที่ค่อนข้างดี อีกอย่างหนึ่งยารักษาโรค คิลานเภสัช เวลาเจ็บป่วยก็อาศัยยารักษาโรคเพื่อบรรเทาเวทนาที่เกิด รักษาหายก็หาย รักษาไม่หายก็ตาย จะตายก็ปล่อยมันทิ้งไปซะ ให้มีสติสัมปชัญญะรักษาจิตเจ้าของ ให้มีสติรู้เท่าทัน ไม่มีอุปาทาน

ในกายนั้น ยอมเสียสละ เหตุการณ์ที่เราฝึกพิจารณากายฝึกทำทุกอย่างเพื่อหัดเสียสละ เวลามันจะตายขึ้นมา มันก็จะสามารถมีสติตั้งมั่นเสียสละได้ อันนี้เป็นนิสสัย ๔ ของ สมณะ ต้องหัดสันโดษ ท่านให้กลับไปสู่ความเป็นพื้นฐานมากที่สุด ถ้าพูดแบบ ภาษาอังกฤษก็primitiveมาก ไม่ได้มีอะไรสลับซับซ้อนในการดำรงชีพ เพราะอะไร เพราะชีวิตยังอยู่ ก็ต้องมีกินถ่ายหลับตื่น มีการดำรงชีพอยู่ตลอดเวลา การที่เราดำรงชีพ อยู่ด้วยความสมณะด้วยความสันโดษ มันเป็นเรื่องหนึ่งที่จะเป็นคู่ปรับให้เราเห็นถึงตัวปรุง แต่ง ธรรมชาติของตัวปรุงแต่งตัวสังขารนั้น จะปรุงแต่งออกมาวิจิตรพิสดาร เมื่อปรุง แต่งออกมาวิจิตรพิสดาร ก็เลยหลงความปรุงแต่งที่วิจิตรพิสดารนั้น เลยไม่เห็นตัวปรุง แต่ง หลงไปอยู่ในสิ่งที่ถูกปรุงแต่งที่วิจิตรพิสดาร อย่างที่อยู่ก็ต้องเป็นภคหาสน์ มี เครื่องอำนวยความสะดวกทุกอย่าง อะไรที่จะให้มีสุขเวทนาเกิดก็พยายามแสวงหา เมื่อแสวงหาก็จึงไม่เห็น ว่าสุขเวทนามันก็ไม่ใช่ ความไม่เที่ยงความคงอยู่ไม่ได้มันละ เป็นตัวทุกข์ สุขเวทนาตัวนั้นละเป็นตัวทุกข์ ตัวทุกข์เวทนามันก็เป็นตัวทุกข์ทนอยู่ไม่ได้ เช่นกัน ตัวอุเบกขาเวทนามันทนอยู่ไม่ได้ก็เป็นทุกข์นั่นเอง นั้นเวทนา ๓ นั้นเกิดขึ้นแล้ว ก็ดับไป หมุนเวียนเปลี่ยนไปแล้วแต่เหตุปัจจัย แต่เมื่อจิตมุ่งจะเอาแต่สุขสบาย ปรุงแต่ง ทุกอย่าง ก็เลยไปติดไปยึดในความเห็นที่มุ่งจะเอาแต่สบาย ก็เลยไม่เห็น แม้แต่ ความเห็น ความมุ่งอยู่ตรงนั้นนะ ความคิดตรงนั้น มันเกิดแล้วมันก็ดับไป มันไม่ใช่ ของเรา ไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา นั่นนะเราต้องพิจารณา เมื่อมันปรุงแต่ง มากเกินไป เหตุการณ์นี้เมื่อเราไปปรุงแต่งมากๆ มันก็จะไปสู่วัฏธรรมที่ปรุงแต่ง มันไม่ เห็นตัวปรุงแต่งคือตัวคิดนึก มันเลยเกิดความสำคัญมันหมายในสิ่งที่ปรุงแต่งทั้งหมดนะ หนึ่ง สำคัญมันหมายในตัวที่ออกไปปรุงแต่งอีกหนึ่ง คือตัวสังขารขันธ์ ตัวคิดนึกตัว ตัณหานั่นเอง เหตุการณ์ท่านจึงให้สันโดษ ให้กลับไปสู่พื้นฐานมากที่สุด เพราะชีวิต พื้นฐานมันละ เป็นชีวิตที่จำเป็นต้องอยู่อย่างนั้นจริงๆ ไอ้สิ่งที่ปรุงแต่งมากไป สิ่งที่ไม่ คัดแปลงมากไป สิ่งที่ไม่ทำวิจิตรพิสดารมากไป มันเกินความจำเป็น มันเกินความ จำเป็นของชีวิต ของการดำรงชีวิต แล้วผลมันก็ตามมาอีก ผลมันก็ตามมาอีกคือภาระ นั่นเอง สิ่งใดที่ปรุงแต่งสร้างขึ้นมามากมายเท่าไร ก็เป็นภาระในการปรุงแต่ง แล้วก็ เป็นภาระในการรักษา ก็เลยไปเสียเวลาอยู่กับภาระตรงนั้นตลอด เมื่อเสียเวลาจะต้อง รักษา เสียเวลาจะต้องปรุงแต่งอยู่อย่างนั้น ก็เลยไม่เห็นนะ จิตมันมุ่งอยู่ตลอดที่จะปรุง แต่งที่จะทำอยู่จึงไม่เห็น ไม่เห็นตัวที่มันมุ่งออกไป ตัวที่มันทะยานอยากออกไปปรุง

นั่นคือหลงความเห็นนั่นเอง ให้รู้จักบุคคลควรคบหรือไม่ควรคบ ท่านจึงตรัสไว้ อะเสวา
นา จะ พาลานัง ปันฑิตานัญจะ เสวาเนา เอตัมมังคะละมุตตะมัง ให้คบบัณฑิตไม่ให้คบ
คนพาลนั่นเอง แล้วก็ยังไม่พออีก ปุชา จะ ปุชะนียนัง ให้บูชาบุคคลที่ควรบูชา บุคคล
ไม่ควรบูชาก็ไม่บูชา เป็นมงคลอันสูงสุด สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยสติปัญญาทั้งนั้น จึงจะ
ประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้อง ต้องอาศัยการได้ยินได้ฟังจากสัตบุรุษ อาศัยการไปขบคิด
พิจารณา อาศัยสติปัญญานั้นเอง อาศัยสมาธิในความตั้งมั่น เหตุนี้ทุกอย่างเราต้องทำ
ไปสู่ความดับ ไม่ใช่ทำไปสู่ความเกิด คำว่านิโรธคือความดับ เราต้องทำไปสู่ความดับ
ทำทุกอย่างให้ไปสู่ความดับ งานการทุกอย่างที่ทำในวัด ทำไปสู่ความดับหมด ถ้าทำไป
แล้วเพื่อความวุ่นวาย เพื่อภาระมาก ๆ มันก็เกิดภาระมาก ก็เป็นปัญหาตามกันมาอีก
เหตุนี้เราทำอะไรทุกอย่าง ทำไปสู่ความดับ ทำไปเพื่อลดภาระ ไม่ใช่ทำไปเพื่อเพิ่ม
ภาระ ทำทุกอย่างเพื่อลดภาระ เหมือนสิ่งก่อสร้างเหมือนกันที่พูดให้ฟัง ถ้าทำแล้วก็ต้อง
มานั่งรื้อนั่งแก้ไขอยู่เรื่อยๆ ทำอยู่เรื่อยๆ มันเลยเป็นภาระ ภาระทั้งตัวเราไม่พอ ยังเป็น
ภาระที่ต้องกวนญาติโยมอยู่ตลอด มันก็เลยเป็นปัญหาตามมา พระพุทธเจ้าจึงบัญญัติไว้
ภิกษุ มิใช่ญาติ มิใช่ปวารณาห้ามขอ ถ้าขอปรับอาบัติปาจิตตีย์ หมายความว่าถ้ามิใช่ญาติ
ก็ไม่ให้ขอ มิใช่ปวารณาเขาไม่ได้ปวารณาไว้ก็ไม่ให้ขอเขา แม้แต่ชายเส้นหนึ่งก็ไม่ให้
ขอ ขอแล้วปรับอาบัติ เพราะอะไร เพราะจะได้ ๑.ตัดโลภะเรา ที่บางคนมีโลภะ ข้อที่
๒.บางครั้งญาติโยมเขาก็ไม่ได้มีจิตใจที่จะให้ หรือเขามีจิตใจที่จะให้ เขาก็ไม่มีกำลัง
ทรัพย์ หรือเขามีกำลังทรัพย์เขาก็ไม่มีเวลาในบางขณะ เมื่อขอไปแล้วก็เกิดปัญหา
กระทบกระเทือนขึ้น ก็เลยเกิดปัญหา นี้เกิดขึ้นแล้วไม่ใช่ไปสู่ความดับ แล้วอีกอย่าง
หนึ่งถ้าโดยธรรม เราไม่เห็นคำว่าสันโดษ ไม่เห็นตัวตณหาที่มันทะยานอยากออกไปใน
วัตถุธรรมทั้งหลาย เพราะการขอนั้นถ้าขอในสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิตพื้นฐาน ก็เป็น
สิ่งที่สมควรอยู่ แต่ถ้าการขอนั้นมันเกินความจำเป็น มันก็เลยเป็นตัวตณหา ตัวทะยาน
อยากได้ เป็นความหลงในวัตถุธรรมนั้น เมื่อหลงในวัตถุธรรมนั้นย่อมไม่เห็นตัวคตินึก
ที่มันออกไป ตัวตณหานั่นเอง ไม่เห็นว่ามันมีอุปาทาน ไม่เห็นว่ามันมีสมมตอยู่ใน
ความคิดนั้น ไม่เห็นก็คือความหลงนั่นเอง เหตุนี้ธรรมสันโดษมันเป็นการตัดภาระ
วัตถุธรรมภายนอกแล้ว มันยังให้มาได้เห็นความคิดเห็นตัวตณหา แล้วถ้าละเอียดเข้าไป
อีกมันก็จะเห็นว่า แม้แต่ในความคิดนั้นมันมีสมมตอยู่ในนั้น สิ่งสมมตมันก็ไม่มีอยู่จริง
มันมีแค่สังขารขันธเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป สังขารขันธนั้นก็ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่

ตัวตนของเรา แม้แต่วิญญาณที่รู้สังขารนั้น ก็เกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย แล้วก็ดับไปตามเหตุปัจจัย จึงไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเราเช่นกัน เหตุุนั้นถ้าเราไม่มีทางเดิน ตั้งแต่เบื้องต้น เบื้องปลายก็ไม่มีที่สุด พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงแสดงไว้ว่า เธอจงแสดงธรรม อาทิภักถยานัง งามในเบื้องต้น มัชฌเอภักถยานัง งามในท่ามกลาง ปริโยสานภักถยานัง งามในที่สุด เบื้องต้นต้องถูก เมื่อเบื้องต้นถูก เบื้องกลางถูก เบื้องปลายก็ถูก ถูกเป็นสายของเขา เบื้องต้นผิด เบื้องกลางก็ผิด เบื้องปลายก็ผิด คือไม่มีทางเดินนั่นเอง เหตุุนั้นเราต้องมีทางเดิน ตั้งแต่วัตถุธรรมภายนอกจนมาถึงวัตถุธรรมภายในคือกายนี้ จนมาถึงนามธรรมคือธรรมารมณฺ์ตรงนั้น เช็ดมาทำถึงตัวใจนั้น ต้องมีข้อวัตรข้อปฏิบัติที่จะได้เห็นสิ่งเหล่านี้ ที่จะได้ละได้วางความเห็นผิดในสิ่งเหล่านี้ เป็นลำดับลาคาไป จึงจะเข้าไปเห็นตัวที่ละเอียดได้ สิ่งหยาบยังไม่เห็นมันก็ปกปิดเอาไว้ แล้วจะไปเห็นสิ่งละเอียดได้อย่างไร เหมือนบันไดขั้นแรกก็ยังไม่ไต่ขึ้น แล้วจะไปขึ้นขั้นสุดท้ายได้อย่างไร ฉันทันนั้น เหตุุนั้นวันนี้จึงขอแนะนำ ให้มีความสันโดษ ให้มีความประพฤติปฏิบัติพิจารณาภายในให้มาก พิจารณาภายในให้มาก และอีกตัวหนึ่งคือตัวทวิญญูคือความเห็น ให้พิจารณาให้มาก ความเห็นทั้งหลายเพื่อสมมติทั้งนั้น แล้วความเห็นเหล่านั้นเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเราเอง ให้พิจารณาแง่ธรรมเข้าไปด้วย ตัวความเห็นนั้นละไม่ว่าจะเห็นเรื่องไหน มันเกิดแล้วก็ดับไปไม่ใช่ของเรา เมื่อไม่ใช่ของเราเราไม่จำเป็นที่จะต้องไปสำคัญมันหมายมัน ไม่จำเป็นจะต้องไปอุปาทานมันนั่นเอง อาศัยสิ่งใดเป็นประโยชน์ถูกต้องตามสภาวะธรรมก็ทำ สิ่งใดไม่เป็นประโยชน์ไม่ถูกต้องไม่ตรงต่อกาลเวลาก็อย่าไปทำ เท่านั้นนะ แล้วก็รู้ว่าความเห็นทั้งหลายเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ไม่ใช่ของเรา เมื่อไม่ใช่ของเราก็วางซะ ความทุกข์ก็เลยเบา ทุกข์น้อยลง เพราะความเห็นที่ถูกต่องนั่นเอง เป็นสัมมาทวิญญูนั่นเอง อันนี้เข้าใจให้ถูกต้อง ให้ไปประพฤติปฏิบัติ ให้ไปพิจารณา ทำอะไรทุกอย่างให้มีสัญลักษณ์ ธรรม เครื่องขัดเกลากิเลส ไม่ว่าจะทำอะไรทุกอย่างให้มีสัญลักษณ์ ธรรม เครื่องขัดเกลากิเลส ให้เป็นไปเพื่อละโลกโกรธหลง ไม่ใช่การกระทำตั้งแต่ต้นนอนถึงลงนอน เป็นไปเพื่อสะสมโลกโกรธหลง ก็ไม่ใช่ นั่นไม่ใช่อนุศาสนียะคำสอนของพระพุทธเจ้า เหตุุนั้นเวลาจะทำสิ่งใดต้องมีสติระลึก คือสติสัมโพชฌงค์นั่นเอง ให้มีสัมมวิจยะสัมโพชฌงค์ คือการวิจัยธรรมในปัจจุบันตรงนั้นนั่นเอง เมื่อเราได้มีสติระลึก มีการวิจัย มีความรู้ความเห็นที่ถูกตรงนั้น ขณะนั้นจึงเป็นสัญลักษณ์ ธรรม เครื่องขัดเกลากิเลส

นั่นเอง ถ้าเราไม่มีสติระลึกรู้ ไม่มีสัมมัจฉะ ไม่มีความรู้ความเห็นที่ถูกต้อง สิ่งที่ทำไป
ขณะนั้นเป็นไปเพื่อสะสมกิเลสนั่นเอง ไม่ได้เป็นไปเพื่อความดับ เมื่อเป็นไปเพื่อการ
สะสมกิเลส จึงเป็นไปเพื่อการเวียนว่ายตายเกิดเป็นวัฏสงสาร ถ้าการประพฤติปฏิบัตินั้น
เป็นไปเพื่อการละโลกโอรชหลง จึงเป็นไปเพื่อความดับนั่นเอง เหตุนี้วันนี้ก็ขอยุติแต่
เพียงเท่านี้ ยะถา วาริวะหาฯ.